

5.2 Broad and slender

Broad		Slender	
Spelling	Sound	Spelling	Sound
ca	[ka]	cea	[k'a]
cu	[ku]	ciu	[k'u]
lo	[Lɔ]	leo	[L'ɔ]
lu	[Lu]	liu	[L'u]
su	[su]	siu	[f'u]
so	[sɔ]	seo	[f'ɔ]
ach	[ax]	aich	[aç]
dhu	[ɣu]	dhiu	[ɟu]

Exercise 116.

▶	▶	▶	▶
01 seachdain	11 fàilidhean	21 tànaiste	31 deifrich
02 cilltean	12 banais	22 isean	32 fighe
03 faoin	13 giobach	23 rùisgte	33 tèarainn
04 cisean	14 eilean	24 geòidh	34 daoine
05 leabaidh	15 mìneachadh	25 eile	35 cruic
06 Éireannach	16 leòman	26 leisgeadair	36 ròlaisteach
07 sònraichte	17 teagaisg	27 ùineachan	37 ciste
08 cruithneach	18 falmhaich	28 geamannan	38 aiseag
09 bochdainn	19 làthaireachd	29 caileige	39 urram
10 nighean	20 bràigh	30 ainmich	40 feòragan

Blas na Gàidhlig - The Sounds

Page 331

5.4 How to break up long words

k'ie: mə Nən ceumannan	d'iə xə nə xəχ diochuimhneachadh	fuəm nə xəχ fuaimneachadh
kɔ̃. ə Rə xɪ jən comharrachaidhean	ʃd'ɔ:R nə vay Steòrnabhagh	çu: N'ɪ çɪN' chiùinichinn
ʃɛ ra mɔ nə xəχ searmonachadh	sbia rə də r'əxg speuradaireachd	kru N'ə xɪ jən cruinneachaidhean

Page 331

5.5 Using rhyming words

ball [bauL] ⇒	call [kauL] gall [gauL]	mall [mauL] dall [dauL]
balla [baLə] ⇒	calla [kaLə] galla [gaLə]	mallà [maLə] dallà [daLə]
seas [jes] ⇒	meas [mes] deas [d'es]	cleas [kles] eas [es]
oideas [ɔd'əs] ⇒	amaideas [amɪd'əs] ainideas [aiNɪd'əs]	creideas [kr'ed'əs] càirdeas [ka:Rd'əs]
tuilleadh [tuL'əχ] ⇒	tilleadh [t'iL'əχ] gèilleadh [g'e:L'əχ]	milleadh [miL'əχ] filleadh [fiL'əχ]

🔍 Exercise 117.

ceann [k'auN]	fead [fed]	cama [kamə]
caorach [kw:rəx]	beinn [beiN']	feum [fe:m]
gaol [gw:L]	siùil [ju:l]	mac [maxg]
tinn [t'i:N']	mothachadh [mɔ.əxəχ]	fichead [fiçəd]
fileanta [filəNdə]	cluinn [kLwiN']	sgeul [sg'iaL]

5.6.1 The helping vowel

film ⇒ [fɪlʲɪm]	arm ⇒ [a:rəm]	worm ⇒ [wɔrəm]	world ⇒ [wɔrəlʲd]
-----------------	---------------	----------------	-------------------

Alba ⇒ [aLabə]	searbh ⇒ [ʃɛɾɪv]	garbh ⇒ [garav]
dearg ⇒ [d'ɛɾɛg]	gorm ⇒ [gɔrɔm]	arm ⇒ [aram]

	l +	n +	r +	Examples
▶	b	b	b	Alba [aLabə] sgolbach [sgɔLɔbəx] cainb [kɛɾɛb] - borb [bɔrɔb] buirbe [bʉr'ɪbə]
▶	bh	bh	bh	balbh [baLav] dealbh [d'aLav] inbhe [inivə] cunbhalach [kunʉvəLəx] marbh [marav] doirbh [d'r'ɪv]
▶	ch	ch	ch	seilcheag [ʃɛleçag] colchag [kɔLɔxag] crannchur [kraNaxər] seanchaidh [ʃɛɾɛxɪ] dorcha [dɔrɔxə] Fearchair [fɛɾɛxarʲ]
▶	g	g	g	tilg [tʲilɪgʲ] balg [baLag] dearg [d'ɛɾɛg] airgead [ɛɾ'ɛgʲəd]
▶	gh	gh	gh	duilgheas [dʉlɪjəs] eilgheadh [ɛlejəɣ] Aonghas [ʉnɪ.əs] coingheall [kɔɔjəL] Fearghas [fɛɾɛɣəs] dorgh [dɔrɔɣ]
▶	m	m	m	alman [aLamən] calma [kaLamə] ainm [ɛɾɛm] anmoch [anamax] arm [aram] gorm [gɔrɔm]
▶	mh	mh	mh	falmhaich [faLavɪç] talmhainn [taLavɪNʲ] seanmhair [ʃɛɾɛvarʲ] gainmheach [gɛɾɛvəx] mormhair [mɔrɔvarʲ] A' Mhormhaich [ə vɔrɔvɪç]

Blas na Gàidhlig - The Sounds

m +	Examples	
l	imleag [imilag]	iomlan [imiLan]
r	imrich [imiriɾ]	iomradh [imireɣ]
s	eirmse [eɾ'ɛmʃə]	cuimseach [kʷmɯʃəx]
ch	timcheall [t'iɲiçəL]	imcheist [imiçejdʲ]

calpa [kaLabə]	eanraich [ɛnɛɾiɾ]	fairrge [faRag'ə]
forfhais [fɔɾɸɪʃ]	Glaschu [gLasəxu]	onfhadh [ɔɲɸəɣ]
ulfhart [uLuhəRʃd]		

Irish

ainm	[æ:n'ɛmʲ]
orm	[orəm]
Carghas	[karəɣəs]
dorcha	[dorəxə]

Achtemarach	Ach t-Seamraig [ax t'ɛmɛɾɛgʲ]
Banavie	Banbhaidh [banaviɾ]
Berridale	Bearghdal [bɛɾɛdəl]
Blairhullichan	Blàr Thulchain [bLar huLuxɛNʲ]
Conaglen	Conghleann [kɔɲɸləN]
Kirivick	Cirbhig [k'ir'ivigʲ]
Lerags	Na Leargan [nə L'ɛɾɛgən]
Tullochgorum	Tulach Gorm [tuLəx gɔɾəm]

Bellaheen	Beilchín
Darrigal	Deargail
Killimorebologue	Cill Íomair Bholga
Lough Namurrig	Loch na Mairge
Orrery	Orbhraí

Page 339

5.6.3 How to make a vowel stretch

Anancaun	Àth nan Ceann [aː nəŋ k'auN]
Camusnagaul	Camas nan Gall [kaməs nəŋ gauL]
Haunn	Hann [hauN]

Blas na Gàidhlig - The Sounds

before ll	before nn	before m	before rr
a			
call [kauL]	gann [gauN]	cam [kaum]	barr [ba:R]
(e)ai			
caill [kaiL]	cainnt [kãĩN ^d]	maim [maim]	feairrd [fja:Rd ^d]
ea			
seall [ʃauL]	ceann [k'auN]	dream [draum]	cearr [k'a:R]
ei			
	beinn [beiN ⁱ]	greim [gr'eim]	
i			
cill [kɪ:l]	binn [bi:N ⁱ]	im [i:m]	
io			
	fionn [fju:N]		sgiorr [sg'u:R]
iu			
		rium [r'u:m]	tiurr [t'u:R]
o			
toll [tɔuL]	fonn [fɔuN]	tom [tɔum]	torr [tɔ:R]
oi			
goill [gɔiL]	roinn [RɔiN ⁱ]	stoim [sdɔim]	
u			
a-null [ə'Nu:L]	grunn [gru:N]	cum [ku:m]	sgurr [sgu:R]
ui			
tuill [twiL]	cluinn [kLwiN ⁱ]	druim [druim]	

calltainn [kauLdɪN ⁱ]	beanntan [bjãũNdən]
ciurrte [k'u:Rd ^ə]	Caimbeul [kãĩmbəL]

seall [ʃauL]	⇒	sealladh [ʃaLəɣ]
cam [kaum]	⇒	caman [kaman]
caill [kaiLʲ]	⇒	caillidh [kaLʲɪ]
beinn [beiNʲ]	⇒	beinne [beNʲə]
cill [kʲi:Lʲ]	⇒	cille [kʲiLʲə]
tom [tɔum]	⇒	toman [toman]
cluinn [kLwiNʲ]	⇒	cluinnidh [kLwiNʲɪ]

tinn [ti:Nʲ]	⇒	[tʲiNʲ]
im [i:m]	⇒	[ɣim]
ceann [kʲauN]	⇒	[kʲɛuN]
beanntan [bjãũNdən]	⇒	[bɛũNdən]

▪ Words with inherent diphthongs

ceum [kʲe:m]	⇒	ceumannan [kʲe:məNən]
ciall [kʲiəL]	⇒	ciallachadh [kʲiəLəxəɣ],
fion [fiən]	⇒	fiona [fiənə]
buan [buən]	⇒	buannachd [buəNəxg]
iarr [iəR]	⇒	iarraidh [iəRɪ]

▪ Words with inherently long vowels

dràma [dra:ma]	⇒	dràmadaiche [dra:maɪçə]
féill [fɛ:Lʲ]	⇒	féille [fɛ:Lʲə]
géill [gʲe:Lʲ]	⇒	géilleadh [gʲe:Lʲəɣ]
dìnnear [dʲi:Nʲər]	⇒	dìlleachdan [dʲi:Lʲəxgan]
mìnich [mi:nɪç]	⇒	trilleachan [tri:Lʲəxan]

Blas na Gàidhlig - The Sounds

- Other groups causing lengthening

bòrd [bɔ:Rd]

còrd [kɔ:Rd]

càrn [ka:RN]

bùrn [bu:RN]

bòrd [bɔ:Rd]

còrdadh [kɔ:Rdəɣ]

càrnadh [ka:RNəɣ]

bùrn [bu:RN]

Càrlabhagh [ka:RLəvəɣ]

mèirleach [mɛ:Rlɛx]

- Unstressed Syllables

mholainn [vɔLɪNʰ]

aodann [u:dəN]

Dòmhnall [dɔ̃:.əL]

aithghearr [aɣəR]

tioram [tʰiəɐm]

balgam [baLəɐm]

am bòrd [əɐm bɔ:Rd]

am bàta [əɐm ba:hðə]

cù nam balach [ku: nəɐm baLɛx]

taigh nam bàrd [tɣj nəɐm ba:Rd]

- Helping Vowel

iomradh [imireɣ]

iomrall [imireL]

imleag [imiləɣ]

iomlan [imiLan]